

# Program „Od papierowej do cyfrowej Polski” Strumień „Blockchain i kryptowaluty”



## KANON DOBRYCH PRAKTYK PODMIOTÓW RYNKU KRYPTOWALUTOWEGO W POLSCE

Rekomendacje dla rynku

Redakcja:

dr hab. Konrad Zacharzewski

prof. nadzw. dr hab. Krzysztof Piech

Lech Wilczyński

2017-04-10

*Opinie wyrażone w niniejszym opracowaniu są stanowiskiem Strumienia „Blockchain i Kryptowaluty”.*

*Dokument nie odzwierciedla poglądów Ministerstwa Cyfryzacji czy rządu Rzeczypospolitej Polskiej.*

## ***Spis treści***

---

CZĘŚĆ PIERWSZA – WPROWADZENIE .....	4
> 1 Charakter prawny.....	4
> 2 Autorzy.....	4
> 3 Adresaci .....	5
> 4 Misja .....	5
CZĘŚĆ DRUGA – DOBRE PRAKTYKI .....	6
> 1. STATUS PRZEDSIĘBIORCY .....	6
§ 1. Dobre praktyki w zakresie formy prowadzonej działalności gospodarczej.....	6
§ 2. Dobre praktyki w zakresie reinwestycji zysków w bezpieczeństwo .....	6
§ 3. Dobre praktyki w zakresie kooperacji z otoczeniem biznesowym .....	7
> 2 TRANSPARENTNOŚĆ.....	7
§ 4. Dobre praktyki w zakresie komunikacji biznesowej.....	7
§ 5. Dobre praktyki w zakresie komunikacji zewnętrznej .....	7
§ 6. Dobre praktyki w zakresie komunikacji wewnętrznej .....	8
> 3 WYKONYWANIE DZIAŁALNOŚCI .....	8
§ 7. Dobre praktyki w zakresie legalności.....	8
§ 8. Dobre praktyki w zakresie podziału kompetencji.....	9
§ 9. Dobre praktyki w zakresie zabiegania o klienta .....	10
§ 10. Dobre praktyki w zakresie sponsoringu, aktywności o charakterze <i>non-profit</i> oraz <i>pro bono</i> .....	10

> 4	RELACJE Z WŁADZĄ PUBLICZNĄ.....	10
	§ 11. Dobre praktyki w zakresie regulacyjnym .....	10
	§ 12. Dobre praktyki w zakresie współpracy z organami administracji publicznej	10
	§ 13. Dobre praktyki w zakresie współpracy z organami ścigania oraz wymiaru sprawiedliwości.....	10
> 5	RELACJE Z KLIENTAMI.....	11
	§ 14. Dobre praktyki w zakresie standardu usług świadczonych dla klientów .....	11
	§ 15. Dobre praktyki w zakresie dostępu klientów do powierzonych środków ....	12
	§ 16. Dobre praktyki w zakresie transakcji własnych .....	12
> 6	TECHNOLOGIA I BEZPIECZEŃSTWO.....	12
	§ 17. Dobre praktyki w zakresie wykorzystywania technologii .....	12
	§ 18. Dobre praktyki w zakresie zapewnienia ciągłości działalności.....	13
	§ 19. Dobre praktyki w zakresie zabezpieczenia środków klientów przed dostępem osób trzecich .....	13
	§ 20. Dobre praktyki w zakresie poszukiwania sprawców naruszeń.....	13
> 7	POSTAWA KLIENTÓW I KONTRAHENTÓW .....	14
	§ 21. Dobre praktyki w zakresie współpracy odbiorców usług.....	14
8	Autorzy.....	15
9	Patronat .....	15

## CZĘŚĆ PIERWSZA – WPROWADZENIE

### > 1 CHARAKTER PRAWNY

Zestawienia dobrych praktyk (tzw. kodeksy dobrych praktyk) przyjmowane na świecie przez reprezentantów różnych środowisk zawodowych nie mają charakteru wiążącego. „Kanon dobrych praktyk podmiotów rynku kryptowalutowego w Polsce” (dalej: Kanon) jest wyrazem dobrej woli i troski jego autorów oraz adresatów o harmonijny rozwój branży walut cyfrowych oraz otoczenia prawnego. Na żadnej osobie lub podmiocie gospodarczym nie spoczywa obowiązek stosowania przyjętych postanowień. Mają one charakter dobrowolny. Są kolejną próbą samo-regulacji sektora, podejmowaną z troską o rozwój całego rynku walut cyfrowych w Polsce. Nie są zaś obligatoryjne; w szczególności nie mogą być podstawą do wysuwania na ich podstawie roszczeń, żądań czy praw.

Kanon ma charakter **rekomendacji opracowanych w celu ich dobrowolnego stosowania**. Jego głównym celem jest **podniesienie stopnia wiarygodności uczestników rynku walut cyfrowych w Polsce**. Wskazówki zaproponowane w Kanonie mają charakter standardu minimalnego, który może i powinien być rozszerzony przez uczestników rynku. Przyjęcie do stosowania wszystkich albo wybranych rozwiązań przewidzianych w Kanonie opiera się na **dobrowolnej deklaracji** osób z kręgu adresatów Kanonu.

Udział przedstawicieli środowiska związanego zawodowo oraz naukowo z rynkiem walut cyfrowych w pracach koordynowanych przez Ministerstwo Cyfryzacji RP zobowiązuje do dbałości o pomyślny rozwój rynku zastosowań technologii blockchain, w tym w szczególności walut cyfrowych i kryptowalut. Wyznaczenie i zachowanie przez profesjonalnych uczestników rynku właściwego,

tj. odpowiednio **wysokiego standardu** uczestniczenia w stosunkach społecznych, jest koniecznością dla zapewnienia długofalowego rozwoju tej branży. Dlatego uważamy, że środowisko profesjonalnie związane z rynkiem kryptowalut powinno uwzględniać w swojej bieżącej działalności poniższe sugestie.

### > 2 AUTORZY

W 2016 roku rząd RP zainicjował Program „Od papierowej do cyfrowej Polski”. W lipcu 2016 r. w jego ramach utworzony został Strumień „Blockchain i kryptowaluty”. Niniejszy Kanon został opracowany w trakcie prac tego Strumienia przez jego członków w trybie konsultacji eksperckich (*non profit*).

W pracach Strumienia bierze udział szeroko reprezentowane środowisko osób związanych zawodowo oraz naukowo z branżą technologii blockchain oraz walut cyfrowych, w szczególności kryptowalut.

„Kanon” jest efektem kilku miesięcy prac Strumienia, w które włączone były największe podmioty rynku kryptowalut w Polsce. Bazuje on na dokumencie „Minimalne Standardy Bezpieczeństwa giełd bitcoinowych” opracowanym w 2014 r. w ramach Polskiego Stowarzyszenia Bitcoin oraz Instytutu Wiedzy i Innowacji. Został on dostosowany do międzynarodowych standardów z zakresu „dobrych praktyk”. Zobowiązanie do jego przestrzegania potwierdziła większość serwisów kryptowalutowych działających w Polsce.

Niniejsza wersja dokumentu uwzględnia dodatkowo przepis (§ 1 pkt. 5) wprowadzony przez sygnatariuszy „Kanonu” na spotkaniu 29 marca 2017 r. w Ministerstwie Cyfryzacji. Obecni wtedy przedstawiciele instytucji publicznych (Rzecznik Finansowy, GIIF, GIODO, KNF, Komenda Główna Policji, MC, MF, NIK, Prokuratura, Sejm RP) pozytywnie ocenili „Kanon”.

### > 3 ADRESACI

Kanon jest adresowany przede wszystkim do przedsiębiorców planujących oraz prowadzących działalność gospodarczą w branży technologii blockchain oraz walut cyfrowych (dalej: Adresaci Kanonu). Sugestie sformułowane w Kanonie odnoszą się do tych osób bez względu na prawną podstawę prowadzonej działalności, jej formę, strukturę własnościową, siedzibę rejestrową, wysokość i walutę kapitału założycielskiego czy staż rynkowy.

Autorzy Kanonu pragną zwrócić uwagę całej społeczności (*community*) na sam fakt powstania dokumentu oraz – oczywiście – na jego treść. Można traktować go jako manifest reprezentantów środowiska. Klienci oraz kontrahenci przedsiębiorców planujących oraz prowadzących działalność gospodarczą w szczególności zakresie kryptowalut (a także – tam gdzie jest to uzasadnione – w branży technologii blockchain oraz walut cyfrowych) powinni oczekiwać i domagać się przestrzegania jego postanowień.

Kierując się tymi założeniami autorzy Kanonu pragną wyrazić dążenie do respektowania jego postanowień przez adresatów tego dokumentu w zakresie m.in. operowania walutami cyfrowymi, przetwarzania danych, tworzenia aplikacji o różnych zastosowaniach, a także w zakresie pośredniczenia w obrocie walutami cyfrowymi (m.in. giełdy, kantory, operatorzy płatności).

### > 4 MISJA

Kanon został opracowany w celu podkreślenia znaczenia **wysokiej jakości usług świadczonych** przez przedsiębiorców planujących oraz prowadzących działalność gospodarczą w branży kryptowalut. Respektowanie podstawowych jego założeń przez jego adresatów jest jednym z dodatkowych środków prowadzących do nadania tej, wyjątkowo nowoczesnej branży, **adekwatnej pozycji w polskiej gospodarce**.

Jest wyrazem wzrostu dojrzałości tej branży i jednocześnie podnoszenia odpowiedzialności za jej rozwój. Adresaci Kanonu funkcjonują w identycznych realiach rynkowych, jak inni przedsiębiorcy i dlatego **zasługują na równoprawne traktowanie. Właśnie dlatego** – jako reprezentanci branży nowej i wyjątkowo nowoczesnej – **powinni dać się poznać jako przedsiębiorcy wiarygodni**, rzetelni i uczciwi na co dzień względem klientów oraz kontrahentów.

Długofalowy rozwój branży technologii blockchain oraz walut cyfrowych w Polsce będzie łatwiejszy dzięki respektowaniu interesów klientów oraz kontrahentów podmiotów kryptowalutowych, ochronie powierzonych im składników majątku oraz danych osobowych, a także podporządkowaniu się ich prawnie wiążącym rozstrzygnięciom organów administracji publicznej.

Przedsiębiorcy branży deklarują dążenie do osiągnięcia zarobku. Towarzyszy temu również przeświadczenie o użyteczności świadczonych usług dla klientów oraz kontrahentów. Sukces podmiotów gospodarczych zależy od satysfakcji ich klientów oraz partnerów biznesowych, a także od postaw etycznych wobec konkurentów. Buduje to wiarygodność i zaufanie ze strony otoczenia regulacyjnego, a także tradycyjnych podmiotów finansowych (np. banków). Są to kwestie będące dobrem nadrzędnym, o które każdy z podmiotów tego, dojrzewającego rynku powinien dbać.

Harmonijny rozwój branży jest podstawowym dążeniem przedsiębiorców prowadzących działalność w niej. W tym celu – jako adresaci Kanonu – deklarują oni aktywny udział w inicjatywach zmierzających do opracowywania i przestrzegania standardów w zakresie kontaktów z przedstawicielami administracji publicznej, wymianie w dobrej wierze informacji na temat sytuacji na rynku (ze szczególnym uwzględnieniem anomalii oraz sytuacji rynkowych odbiegających od uważanej za standard normy), a także na temat organizacyjnych sposobów oraz technicznych środków zapewniających bezpieczeństwo środków klientów oraz kontrahentów.

## CZĘŚĆ DRUGA – DOBRE PRAKTYKI

### > 1. STATUS PRZEDSIĘBIORCY

#### § 1. Dobre praktyki w zakresie formy prowadzonej działalności gospodarczej

1. Sugerowaną formą organizacyjną przedsiębiorcy prowadzącego działalność gospodarczą w branży technologii blockchain oraz walut cyfrowych jest **spółka prawa handlowego**.
2. Jeżeli działalność gospodarcza będzie prowadzona w formie spółki prawa handlowego (z ograniczoną odpowiedzialnością albo spółki akcyjnej), to z uwagi na mechanizm ograniczenia odpowiedzialności odszkodowawczej względem wierzycieli należy uwzględnić zwiększenie nakładów na bezpieczeństwo składników majątku klientów oraz standard świadczonych usług.
3. Zaleca się dysponowanie przez przedsiębiorcę prowadzącego działalność gospodarczą w formie giełdy walut cyfrowych, kantoru walut cyfrowych lub operatora płatności środkami własnymi (np. na koncie bankowym lub ulokowanych w innych aktywach płynnych) co najmniej w wysokości **przeciętnych średniodobowych obrotów**. Wymóg ten może zostać spełniony w drodze wykazania i opłacenia kapitału w wysokości określonej przez przepisy obowiązującego prawa.
4. Zaleca się dysponowanie przez przedsiębiorcę prowadzącego działalność gospodarczą w formie giełdy walut cyfrowych, kantoru walut cyfrowych lub operatora płatności środkami własnymi (np. na koncie bankowym lub ulokowanych w innych aktywach płynnych) zapewniającymi zrekompensowanie skutków szkód poniesionych przez klientów z powodu utraty

środków w wysokości co najmniej **50% sumy ewentualnie poniesionych szkód** (prywatny fundusz gwarancyjny).

5. Członkowie organów przedsiębiorstw prowadzących działalność gospodarczą w branży technologii blockchain oraz walut cyfrowych, a także udziałowcy albo akcjonariusze posiadający co najmniej 25% udziałów albo akcji w spółkach prowadzących przedsiębiorstwo tego rodzaju, winni wykazać się statusem osoby niekaranej.

#### § 2. Dobre praktyki w zakresie reinwestycji zysków w bezpieczeństwo

6. Jako dominującą przyjmuje się **zasadę bezpieczeństwa powierzonych środków** przed krótkoterminowym zyskiem podmiotu.
7. **Konsekwentne powiększanie** przez Adresatów Kanonu poziomu **kapitału** zapasowego i przeznaczenia zgromadzonych środków na wszechstronne zabezpieczenie środków klientów **jest uważane za dobrą tendencję** umacniającą wysoki stopień wiarygodności.
8. Z uwagi na brak mechanizmów samopomocy w postaci sformalizowanych funduszy gwarancyjnych (repartycyjnych) przewidujących odpis zysku rekompensujący ewentualne straty klientów na wypadek zajścia zdarzeń bezprawnych po stronie któregośkolwiek adresata Kanonu, **zaleca się** utrwalenie praktyki polegającej na **reinwestowaniu zysków w infrastrukturę zapewniającą bezpieczeństwo** składników majątku klienta oraz w podnoszenie standardu świadczonych usług.
9. Członkowie organów przedsiębiorstw prowadzących działalność gospodarczą w branży technologii blockchain oraz walut cyfrowych, a także udziałowcy albo akcjonariusze posiadający co najmniej 25% udziałów albo akcji w spółkach prowadzących przedsiębiorstwo tego rodzaju, winni wykazać się statusem osoby niekaranej.

### § 3. Dobre praktyki w zakresie kooperacji z otoczeniem biznesowym

10. Adresaci Kanonu weryfikują wiarygodność swoich klientów i kontrahentów.
11. Adresaci Kanonu z dystansem i ostrożnością odnoszą się do klientów i kontrahentów, których wiarygodność odbiega od oczekiwanego standardu, jako wniosek z badania przeprowadzonego na podstawie dostępnych metod oceny.
12. Status nierezydenta nie stanowi przeszkody w nawiązaniu kooperacji przez Adresatów Kanonu.
13. Adresaci Kanonu uwzględniają standardy zawodowe oraz międzynarodowe wiążące ich klientów oraz kontrahentów.
14. Adresaci Kanonu uwzględniają obowiązek stosowania zasad ładu korporacyjnego (*corporate governance*) wiążących ich klientów i kontrahentów.

## > 2 TRANSPARENTNOŚĆ

### § 4. Dobre praktyki w zakresie komunikacji biznesowej

15. Adresaci Kanonu prowadzą negocjacje i rozmowy handlowe w dobrej wierze i w ramach tego rzetelnie i wyczerpująco informują swoich klientów oraz kontrahentów o przedmiocie swojej działalności.
16. Adresaci Kanonu informują swoich klientów oraz kontrahentów o każdym aspekcie prowadzonej działalności na ich wyraźną prośbę, a stosownie do okoliczności także z własnej inicjatywy w sposób, jaki będą uważali za stosowny, z uwzględnieniem założeń określonych w Misji Kanonu.

### § 5. Dobre praktyki w zakresie komunikacji zewnętrznej

17. Komunikacja zewnętrzna obejmuje relacje Adresatów Kanonu z klientami, kontrahentami, środkami masowego przekazu oraz społecznością.
18. Adresaci Kanonu zapewniają swoim klientom i kontrahentom **możliwość szyfrowanego komunikowania się**.
19. Adresaci Kanonu **informują o planowanych przerwach w świadczeniu usług przynajmniej z 24 godzinnym wyprzedzeniem**.
20. Zaleca się, aby planowane przerwy konserwacyjne (techniczne) obejmowały **nie więcej niż 48 godzin przerw w dostępie do usług miesięcznie**.
21. Zaleca się, aby Adresaci Kanonu opracowali i wdrożyli do efektywnego **stosowania procedurę pomocy technicznej online** (czat lub inne komunikatory), dostępną w deklarowanych godzinach przez **minimum 8 godzin w dniach roboczych**.
22. Zaleca się, aby **czas odpowiedzi** na pytania zadane przez klientów oraz kontrahentów **nie przekraczał 24 godzin**, bez względu na formę zadania pytania (mail, telefon, osobiście).
23. Adresaci Kanonu **informują** (co najmniej drogą mailową oraz poprzez stronę internetową) wszystkich klientów i kontrahentów o przerwach w świadczeniu usług, a zwłaszcza o **problemach technicznych** w funkcjonowaniu prowadzonych serwisów internetowych. Komunikat powinien obejmować przynajmniej:
  - ogólną informację o charakterze problemów technicznych,
  - planowanym terminie ich usunięcia,
  - proponowanym sposobie postępowania użytkowników do czasu usunięcia problemów technicznych oraz
  - zalecenia dotyczący unikania określonych zachowań.

24. Adresaci Kanonu powinni dysponować wyodrębnionym kanałem informowania o okolicznościach istotnych dla klientów oraz kontrahentów (adresem e-mail, telefonem), w szczególności o zmianie sposobu świadczenia usług oraz o anomaliiach w sposobie i ciągłości świadczonych usług (np. zagrożenie powierzonych środków).
25. Adresaci Kanonu powinni informować klientów oraz kontrahentów o zaistniałych incydentach, które mogą mieć wpływ na bezpieczeństwo powierzonych środków oraz przetwarzanych danych, wraz z informacją o potrzebie podjęcia działań minimalizujących ewentualne skutki negatywne zajścia takiego incydentu (np. sugestia zmiana hasła).
26. Adresaci Kanonu powinni przestrzegać obowiązku zachowania tajemnicy handlowej swoich klientów oraz kontrahentów w trakcie negocjacji oraz wykonywania zobowiązań.
27. Adresaci Kanonu powinni dokumentować dokonywane czynności oraz udostępniać dane klientów oraz kontrahentów w umówiony sposób oraz na każde żądanie.
28. Adresaci Kanonu powinni przestrzegać przyjętych form komunikowania się z przedstawicielami środków masowego przekazu z uwzględnieniem Misji określonej w Kanonie.
29. Adresaci Kanonu powinni przestrzegać ogólnie przyjętych standardów komunikowania się za pomocą serwisów społecznościowych.
30. Uznaje się, że naruszeniem standardów komunikowania się jest przede wszystkim krytyka nieuzasadniona faktami oraz naruszająca dobra osobiste innych osób, a także informowanie o faktach, okolicznościach i wydarzeniach, do których nie doszło.

### **§ 6. Dobre praktyki w zakresie komunikacji wewnętrznej**

31. Adresaci Kanonu w dobrej wierze komunikują się ze swoimi współpracownikami, zatrudnionymi

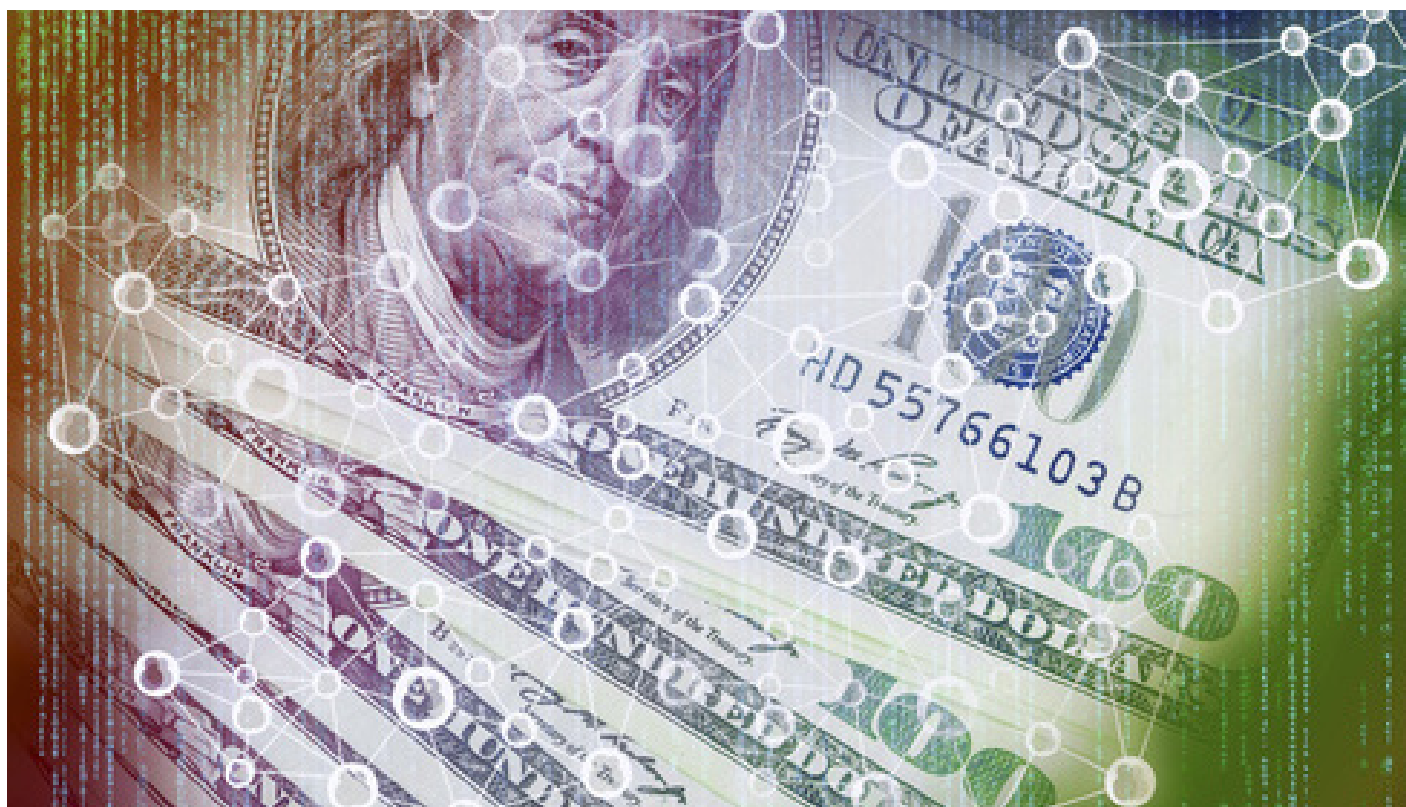
- menadżerami, pracownikami oraz usługodawcami zewnętrznymi (w ramach outsourcingu).
32. Opierając się na założeniu, że każdy powinien zostać należycie wysłuchany przyjmuje się, że wysoki poziom kultury korporacyjnej oraz dyskursu korporacyjnego jest jedną z wartości objętych Misją określoną w Kanonie.
33. Obowiązkiem Adresatów Kanonu, wspólników, zatrudnionych menadżerów, pracowników oraz usługodawców zewnętrznych (w ramach outsourcingu) jest wzajemne informowanie się o wszystkich okolicznościach związanych z procesem świadczenia usług, a przede wszystkim o zaistniałych incydentach bezpieczeństwa, które mogą mieć wpływ na bezpieczeństwo powierzonych środków oraz przetwarzanych danych, wraz z informacją o potrzebie podjęcia działań minimalizujących ewentualne skutki negatywne zajścia takiego incydentu (np. sugestia zmiana hasła).

## **> 3 WYKONYWANIE DZIAŁALNOŚCI**

### **§ 7. Dobre praktyki w zakresie legalności**

34. Adresaci Kanonu opierają się na legalnych metodach prowadzenia działalności gospodarczej oraz osiągania zarobku i dzięki temu nie narażają się na sankcje ze strony organów administracji publicznej oraz organów wymiaru sprawiedliwości.
35. Adresaci Kanonu działają zgodnie z prawem i dążą do przestrzegania prawa w sytuacjach o nieustalonej albo niejednoznacznej wykładni i praktyce stosowania.
36. Zaleca się, aby Adresaci Kanonu dokumentowali oraz archiwizowali własne operacje finansowe zgodnie ze standardami GAAP.





## § 8. Dobre praktyki w zakresie podziału kompetencji

37. Stanowczo zaleca się ograniczenie do minimum liczby osób posiadających nieograniczony (pełny i samodzielny) dostęp do wszystkich środków powierzonych przedsiębiorcy prowadzącemu działalność gospodarczą w branży technologii blockchain oraz walut cyfrowych.
38. Zaleca się, aby **dysponowanie powierzonymi środkami zawsze wymagało asygnaty więcej niż jednej osoby odpowiedzialnej** (zasada asygnaty).
39. Stanowczo zaleca się **wyodrębnienie** w strukturze organizacyjnej Adresatów Kanonu **działu bezpieczeństwa** oraz powierzenie odpowiedzialności za ciągłość świadczonych usług oraz bezpieczeństwo technologiczne indywidualnie określonej osobie (wspólnikowi, zatrudnionemu menadżerowi, pracownikowi albo usługodawcy zewnętrznemu).
40. Zaleca się, aby powierzonymi środkami dysponowały wyłącznie osoby upoważnione do dysponowania informacjami powierzonymi przez klienta lub kontrahenta (procedura „chińskich murów”).
41. Zaleca się wprowadzenie procedur kontrolowanego dostępu określonych osób do określonych urządzeń i środków technicznych o integralnym znaczeniu dla ciągłości świadczonych usług oraz bezpieczeństwa powierzonych środków. W tym celu przyjmuje się zasadę przyznawania poszczególnym osobom uprawnień dostępowych na zasadzie minimalnego zakresu niezbędnego do prawidłowego wykonywania powierzonych obowiązków.
42. Podstawowym obowiązkiem Adresatów Kanonu jest przeszkolenie każdego wspólnika, zatrudnionego menadżera, pracownika oraz usługodawcy zewnętrznego (w ramach outsourcingu) w zakresie stosowanych środków zapewniających ciągłość świadczonych usług oraz bezpieczeństwo powierzonych środków (m.in. w zakresie uznanej technologii, siły hasła, sposobu korzystania z prywatnych skrzynek pocztowych, obowiązku autoryzacji użytkowników itp.).

43. Stanowczo zaleca się opracowanie i przyjęcie do efektywnego stosowania przez Adresatów Kanonu procedury komunikowania się z wszystkimi osobami odpowiedzialnymi za zapewnienie ciągłości działania oraz za bezpieczeństwo powierzonych środków w razie awarii technicznej lub jakiegokolwiek zakłócenia prowadzonej działalności.
44. Zaleca się zapewnienie przez Adresatów Kanonu całodobowego nadzoru technicznego rozarczającego dbałość o ciągłość świadczonych usług oraz bezpieczeństwo powierzonych środków.

### **§ 9. Dobre praktyki w zakresie zabiegania o klienta**

45. Adresaci Kanonu zabiegają o klientów i kontrahentów w sposób uczciwy, z poszanowaniem zasad ochrony konkurencji i konsumentów.
46. Adresaci Kanonu powinni planować oraz wykonywać działalność z poszanowaniem praw własności intelektualnej innych osób. Środowisko stanowczo nie akceptuje planowania ani wykonywania działalności z naruszeniem praw własności intelektualnej innych osób.

### **§ 10. Dobre praktyki w zakresie sponsoringu, aktywności o charakterze *non-profit* oraz *pro bono***

47. Adresaci Kanonu włączają się w życie społeczności w uznany przez siebie sposób i w dowolnym zakresie, z uwzględnieniem dbałości o reputację środowiska oraz środowiska.
48. W dobrym tonie jest rozpowszechnianie w społeczeństwie rzetelnej wiedzy na temat technologii blockchain oraz walut cyfrowych.

## **> 4 RELACJE Z WŁADZĄ PUBLICZNĄ**

### **§ 11. Dobre praktyki w zakresie regulacyjnym**

49. Prowadzenie działalności zgodnie z prawem oraz podporządkowanie się rozstrzygnięciom organów administracji publicznej jest uważane za podstawową zasadę, którą powinni kierować się Adresaci Kanonu.
50. Zaleca się bieżące monitorowanie stanu prawnego oraz zmian prawa przez Adresatów Kanonu.

### **§ 12. Dobre praktyki w zakresie współpracy z organami administracji publicznej**

51. Adresaci Kanonu we wspólnym interesie deklarują gotowość wszechstronnej współpracy z organami administracji publicznej.
52. W kontaktach z organami administracji publicznej Adresaci Kanonu reprezentują postawę otwartą, z uwzględnieniem interesu ogólnego reprezentowanego przez organy administracji publicznej.
53. Adresaci Kanonu dążą do wyjaśnienia organom administracji publicznej wszystkich aspektów technologii blockchain oraz funkcjonowania walut cyfrowych we współczesnej rzeczywistości społecznej i gospodarczej.

### **§ 13. Dobre praktyki w zakresie współpracy z organami ścigania oraz wymiaru sprawiedliwości**

54. Adresaci Kanonu deklarują gotowość wszechstronnej współpracy z organami ścigania oraz wymiaru sprawiedliwości.

55. Nie jest akceptowany udział Adresatów Kanonu w procedurze prania pieniędzy i finansowania terroryzmu. Środowisko solidarnie i stanowczo potępia takie działania oraz ich uczestników. Osoby, którym udowodni się takie działanie, poddane zostaną ostracyzmowi środowiska i nie będą utrzymywane z nimi jakiegokolwiek kontakty.
56. Adresaci Kanonu stanowczo opowiadają się za ścisłym przestrzeganiem obowiązujących przepisów prawa w zakresie przeciwdziałania zjawisku prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu i w tym zakresie – w szczególności – deklarują przestrzeganie obowiązku identyfikacji kontrahentów, rejestrowania, archiwizowania i raportowania operacji, a także honorowania dyspozycji pochodzących od osób upoważnionych oraz przelewania środków pieniężnych za pośrednictwem rachunków bankowych.

### > 5 RELACJE Z KLIENTAMI

#### § 14. Dobre praktyki w zakresie standardu usług świadczonych dla klientów

57. Adresaci Kanonu świadczą usługi na podstawie umów oraz regulaminów, które nie zawierają postanowień nieważnych, ani sprzecznych z prawem, ani postanowień niedozwolonych (abuzywnych).
58. Umowy oraz regulaminy są kompletne i określają wszystkie aspekty świadczonych usług.
59. Adresaci Kanonu przed zawarciem umowy z klientem informują go o ryzyku technologicznym oraz gospodarczym towarzyszącym korzystaniu z technologii blockchain oraz posiadania walut cyfrowych.
60. Adresaci Kanonu przed zawarciem umowy z klientem informują go o warunkach i zasadach świadczenia usług na zasadach przewi-



- dzianych w obowiązującym prawie, w szczególności w zakresie zabezpieczenia powierzonych środków oraz składania zleceń i zasad zawierania transakcji, wraz z potwierdzeniem faktu zapoznania się z tymi informacjami.
61. Adresaci Kanonu przed zawarciem umowy z klientem udzielają wszelkich informacji przewidzianych przez obowiązujące prawo, niezbędnych do zidentyfikowania usługodawcy oraz określenia najważniejszych cech oferowanej usługi.

62. Zakres danych oczekiwanych od klienta powinien mieścić się w granicach obowiązujących przepisów o ochronie danych osobowych. Dane klienta mogą być wykorzystywane wyłącznie w celu świadczenia usługi objętej umową.
63. Adresaci Kanonu wykonują zaciągnięte zobowiązania zgodnie z ich treścią i obowiązującymi przepisami, z uwzględnieniem dobrze pojętego interesu klienta.
64. Adresaci Kanonu ponoszą odpowiedzialność odszkodowawczą za skutki niewykonania zobowiązania na zasadach ogólnych, kierując się przeświadczeniem, że ograniczenie zakresu odpowiedzialności odszkodowawczej nie jest przewidziane w ramach Misji określonej w Kanonie.
65. Adresaci Kanonu deklarują równe traktowanie wszystkich klientów oraz kontrahentów oraz stosują procedurę (politykę) reklamacyjną, która nie dyskryminuje żadnego klienta ani kontrahenta.

### § 15. Dobre praktyki w zakresie dostępu klientów do powierzonych środków

66. Stanowczo wymaga się, aby środki (składniki majątku) powierzone przez **klientów** (pieniądze, jednostki walut cyfrowych) były **ewidencjonowane odrębnie od środków** (składników majątku) **Adresatów Kanonu**.
67. Stanowczo wymaga się, aby środki (składniki majątku) **powierzone przez klientów** (pieniądze, jednostki walut cyfrowych) nie mogły stanowić depozytu nieprawidłowego w rozumieniu przepisów obowiązującego prawa (art. 845 kodeksu cywilnego), a mianowicie **nie mogły** – w żadnym przypadku – **być wykorzystywane do celów innych niż zgodnych z wolą klientów** (środki powierzone przez klientów nie przechodzą na własność Adresatów Kanonu).
68. Stanowczo kwestionuje się dopuszczalność dysponowania przez Adresatów Kanonu w jakikolwiek sposób i pod jakimkolwiek tytułem

(oprócz wyraźnej zgody na piśmie) składnikami majątku powierzonymi przez klientów.

69. Adresaci Kanonu zapewniają **dwuetapową weryfikację tożsamości klienta** lub stosowanie innego zabezpieczenia dostępu do usług o podobnej mocy wiarygodności, przy czym stanowczo preferowane jest aprobowanie istotnych czynności (m.in. dysponowanie środkami, zmiana hasła) za pomocą 2FA (*Two Factor Authentication*; podwójne uwierzytelnienie) lub podpisu cyfrowego.
70. Adresaci Kanonu zapewniają możliwość przechowywania zimnych (odłączonych od internetu) portfeli (kont klientów) w bezpiecznej lokalizacji (jednej lub więcej), albo (przynajmniej) stosowanie portfeli *multi signature* z jawną procedurą (polityką) wykorzystania klucza współdzielonego (np. BitGo multisig policy).

### § 16. Dobre praktyki w zakresie transakcji własnych

71. Adresaci Kanonu w ramach dokonywanych transakcji własnych czują się związani zakazem dokonywania transakcji manipulacyjnych oraz zakazem dokonywania transakcji ze szkodą dla klienta.

## > 6 TECHNOLOGIA I BEZPIECZEŃSTWO

### § 17. Dobre praktyki w zakresie wykorzystywania technologii

72. Adresaci Kanonu zapewniają dążenie do wykorzystywania w bieżącej działalności osiągnięć technologicznych najbardziej wiarygodnych z punktu widzenia zapewnienia ciągłości działania oraz bezpieczeństwa powierzonych środków.

73. Adresaci Kanonu zapewniają spełnienie standardu „CryptoCurrency Security Standard (CCSS)”<sup>1</sup> przynajmniej na poziomie pierwszym, docelowo zmierzając do osiągnięcia poziomu trzeciego.
74. Adresaci Kanonu zapewniają bezpieczeństwo fizyczne serwerów wykorzystywanych w swojej bieżącej działalności.
75. Serwery wykorzystywane w bieżącej działalności Adresatów Kanonu powinny być usytuowane w możliwie najbardziej wiarygodnych centrach danych.
76. **Dane zgromadzone na serwerach** (dane własne oraz dane klientów i kontrahentów) **powinny zostać zaszyfrowane** (możliwie długimi kluczami) w taki sposób, aby osoby obsługujące centra danych nie były w stanie zgromadzić danych pozyskać, przetworzyć ani wykorzystać.

### § 18. Dobre praktyki w zakresie zapewnienia ciągłości działalności

77. Adresaci Kanonu zapewniają efektywne **wyizolowanie technologiczne serwisu transakcyjnego od ogólnodostępnej sieci internetowej** (np. poprzez maksymalnie restrykcyjne firewalle, odinstalowane lub przynajmniej wyłączenie wszystkich zbędnych usług) i zapewniają administratorom bezpieczny dostęp do serwisu transakcyjnego poprzez niezależne środki (kanały) łączności.
78. Adresaci Kanonu zapewniają utrzymywanie kopii bezpieczeństwa w różnych lokalizacjach (decentralizacja).
79. Sugeruje się, aby Adresaci Kanonu stosowali protokół SSL (*Secure Socket Layer*) do szyfrowania połączeń z platformą transakcyjną.
80. Stanowczo sugeruje się, aby Adresaci Kanonu cyklicznie wykonywali testy obciążeniowe, wykazujące stopień podatności administrowanych

serwisów na ataki typu DoS (*Denial of Service*) oraz DDoS (*Distributed Denial of Service*), a także w celu ograniczenia incydentów przeciążenia serwisów podczas dużych zmian na rynku.

81. Sugeruje się, aby Adresaci Kanonu przeprowadzali **co najmniej raz w roku testy bezpieczeństwa** przez certyfikowane jednostki zewnętrzne.

### § 19. Dobre praktyki w zakresie zabezpieczenia środków klientów przed dostępem osób trzecich

82. Adresaci Kanonu zapewniają rejestrowanie wszystkich operacji na składnikach majątku (pieniądzach, walutach cyfrowych) powierzonych przez klientów przez cały okres świadczenia usług. Dane powinny być archiwizowane zgodnie z obowiązującymi przepisami.
83. Adresaci Kanonu zapewniają regularne wykonywanie kopii bezpieczeństwa (backup’ów) krytycznych danych. Zaleca się **wykonywanie kopii bezpieczeństwa co godzinę** (w zależności od wykorzystywanej technologii), szyfrowanie zgromadzonych danych oraz przesyłanie danych do zewnętrznej lokalizacji (*outsourcing*).
84. Zaleca się, aby Adresaci Kanonu **cyklicznie** (na koniec dnia transakcyjnego) **podawali do wiadomości publicznej informację o ilości walut cyfrowych powierzonych przez klientów** (*proof of reserve*).

### § 20. Dobre praktyki w zakresie poszukiwania sprawców naruszeń

85. Stanowczo zaleca się, aby Adresaci Kanonu opracowali i wdrożyli do stosowania procedurę (politykę) zapobiegania nadużyciom przez wspólników, zatrudnionych menadżerów, pracowników oraz usługodawców zewnętrznych (w ramach outsourcingu).

1 <https://cryptoconsortium.github.io/CCSS/>

86. Stanowczo zaleca się, aby Adresaci Kanonu prowadzili **program bug bounty** (program wykrywania i raportowania błędów).
87. Stanowczo zaleca się, aby Adresaci Kanonu **opracowali i wdrożyli** do efektywnego stosowania **procedurę** (politykę) określającą sposób **postępowania na wypadek** podejrzenia naruszenia albo stwierdzenia **naruszenia przez osoby trzecie** (m.in. hackerów, ale również wspólników, zatrudnionych menadżerów, pracowników oraz usługodawców zewnętrznych w ramach outsourcingu) ograniczeń dostępu o infrastruktury zapewniającej ciągłość działalności albo bezpieczeństwo środków powierzonych przez klientów (procedury powłamaniowe).

## > 7 POSTAWA KLIENTÓW I KONTRAHENTÓW

### § 21. Dobre praktyki w zakresie współpracy odbiorców usług

88. Kanon został opracowany z uwzględnieniem najlepiej pojętych interesów klientów i kontrahentów przedsiębiorców planujących oraz prowadzących działalność gospodarczą w branży technologii blockchain oraz walut cyfrowych. W trosce o efektywną ochronę najlepiej pojętych interesów klientów i kontrahentów oczekuje się od nich **aktywnej postawy oraz współdziałania**, zwłaszcza na wypadek zagrożenia oraz dokonanych naruszeń.

## 8 Autorzy

Mateusz Kowalczyk – Bitstar.pl

Michał Mostowik – dLK Korus Okoń

Radcowie Prawni sp.p.

Filip Pawczyński – Polskie Stowarzyszenie Bitcoin

Krzysztof Piech – Uczelnia Łazarskiego

Mariusz Sparczyński – BitMarket

Kacper Wikeń – Fintech Polska

Lech Wilczyński – InPay S.A.

Konrad Zacharzewski – Uniwersytet

Mikołaja Kopernika w Toruniu

## 9 Patronat



Patronat merytoryczny



CENTRUM  
TECHNOLOGII  
BLOCKCHAIN

Patronat medialny

